

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körút 18.

Főszerkesztő: VÉSZI JÓZSEF.
Felelős szerkesztő: BRAUN SÁNDOR.
A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 14 frt, 1/2 évre 7 frt, 1/4 évre 3 frt 50 kr,
egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám Budapesten 4 kr., vidéken 5 kr.

Szarvas Gábor emlékezete.

Budapest, július 2.

(v.) Ünnepet ült ma a magyar nyelv-mivélés: hálaünnepet. Az akadémia előtt felállították Szarvas Gábor emléksobrát. Kegyelettel megemlékezni Szarvas Gáborról, ez már a mai nemzedéknek is kötelessége. De a maga egész értéke szerint felbecsülni azt az óriási hasznot, amelyet ez a férfi a magyar nyelv gondos és szerető ápolásával a nemzet ügyének tett, oly feladat ez, amely még a historiára vár. Mert beláthatatlan, a jelen nézőpontjáról egy pillantással át sem fogható az a szellemi szemhatár, amelynek minden talpalatnyi része érezte és élvezte Szarvas Gábor áldott munkálkodását.

Apostola volt ő a magyar nyelvnek és ennek az apostolokodásnak szentelte egész életét. Valami szent lelkesedés buzgott ebben a férfiban és lüktetett benne valami a lángésznek minden lebiró erejéből. Vágyainak célja s munkájának tartalma a *tiszta magyar nyelv* megalkotása volt. Az irodalom nyelvéből szorgos munkával kinyesegtet, s a hol kellett, még lángoló szenvedéllyel ki is üldöz minden idegenszerűséget: ennek a feladatnak élt Szarvas Gábor. Az az irodalmi nyelv, amelyet pályája elején itt talált, fejlett volt és hajlékony, de többé nem magyar. Idegen nemzetek gondolkodásának fattyuhajtásai lepték el irodalmunkat s kivált a német szellem tenyészett rajta buján. A magyartalanságok kiirtásához erős szív és erős kéz kellett. Szarvas Gábor magával hozta mind a kettőt. Tudott rombolni, mert volt hite; tudott alkotni, mert volt tudása. Erős volt a gyomlálásban, még erősebb a szántásban, vetésben.

A magyar nyelvkinccset nemcsak tisztí-

totta, hanem ki is egészítette. Az idegenszerűségekért cserében behozta irodalmunkba a népnyelvnek és litteratúrának emlékeinek zamatos, romlatlan magyarságát. Leszállt ebbe a két bányába és szinaranyat hozott föl onnan, garmadákba gyűjtötte azt a temérdek értéket, ami a nép nyelvében lappang és napfényre hozta mindazt, ami régi írónk munkáiban mint színes és jóízű magyarság örök életet él. A magyar irodalomnak nyelvészeti lelkiismerete volt ő, megannyink tanítómestere, aki hol dorgálva, hol buzdítva járt előttünk és akinek szeretettel csüggtünk ajkain.

Ez a nyelv, amelyen ma irunk és gondolkodunk, az ő műve. A sajtó és az irodalom rajta okul és tőle tanul. Neki köszönhetjük, hogy aki ma magyarul ír, az magyarsággal és magyarán gondolkodik. Pennákat belekapcsolta lelkünkbe, lelkünket pedig fülünkbe, így érte el azt, hogy magyar szívből fakad az a magyar szó, amelyet a magyar toll ma papirosra vet. Hála neki még haló porában is, emlékének pedig meleg és őszinte kegyelet. Műve túléli őt és hirdeti az ő halhatatlanságát. Mi pedig, az ő tanítványai, rá gondolunk minden lépésnél, amit az általa nyitott ösvényen előre teszünk. A szobor, amely alakját megőrökíti, tanártársainak kezdeményezésére jött létre. A nemzet nekik köszöni, hogy e nagy fiát így emlékmű dicsőíti.

A tanáregyesület ez évi nagygyűlése a Szarvas Gábor emlékének volt szentelve, méltó volt e tárgy a magyar tanári testület emelkedett színvonalához és e megemlékezést hadd köszöntsük fogadalmul, amelylyel a magyar tanárok arra vállalnak kötelezettséget, hogy azt a szigorú izlést és azt a könyörtelen lelkiismeretet oltják a nemzet zsongéinak szelle-

mébe, amelyet Szarvas Gábor nyelvészeti egyénisége hagyott becsült örökségül reánk.

Az Országos Középiskolai Tanáregyesület ma kezdte meg évi közgyűlését az Akadémiában. A gyűlés megnyitása és a jelentések tudomásul vétele után az ország minden részéből egybesereglett tanárság levonult a Széchenyi-parkba, s ünnepiesen leleplezte Szarvas Gábornak, e nagy magyar nyelvtudósnak érbe öntött mellsobrát. Ez az ünnepség kiemelkedő pontja volt a magyar tanárság összejövetelének.

A közgyűlés.

Az egyesület közgyűlését délelőtt 9 óra után Beöthy Zsolt elnök nyitotta meg, szívélyesen üdvözölve az iskolai munka után összegyűlt tanárokat. A kegyelet szólított minket — ugymond — első sorban hazánk fővárosba. Példát mutatunk azoknak, akiket mi vezetünk, hogy miképpen járulunk kegyelettel azok elé, akik bennünket vezettek. Azután röviden érintette az egyesület teendőit a jövőben, amelyeknek a felsőbb leányiskola és középiskolai revizionált tanterv utasításait kell felölelniük. Bemutatja végül Wlassics Gyula kultuszminiszternek Bécsből küldött üdvözlő táviratát, amelyben a miniszter hivatalos munkával menti ki elmaradását s értesíti a közgyűlést, hogy képviselével Hóman Ottó miniszteri tanácsost bízta meg. (Éljenzés.)

Hóman Ottó erre a miniszter megbízásából üdvözölte a tanáregyesületet s konstatálja, hogy az egyesület a miniszter nagy megelégedésére szolgálta azt az ügyet, amely hivatala körébe tartozik. Igen sok és fontos tárgyban működött közre az egyesület tanácskozó szavával és szakértelmével. Ennek elismerésül a miniszter nevében hírlí adja, hogy az egyesület részére ezentul évenként 1000 forint államsegély fog folyósíttatni. (Éljenzés.) Azután Négyessy László főtákar terjesztette elő évi jelentését, mely részletesen ismerteti mindazokat a kérdéseket, melyeket az egyesület évközben tanácskozásai tárgyává tett. E kérdések közül legfontosabbak: a művészeti oktatás, a nagy szünet, a polgári iskola reformjának stb. kérdései.

Ugy a titkári, mint a segítő-alap jelentését a

REGÉNY.

A más büne.

(11) — Amerikai detektívregény. —

Írta: JULIAN HAWTHORNE.

Főlemelte szép arcát, amelyen az erény és feddhetetlenség öntudatának a fénye ragyogott és így szólt a férjéhez:

— Azt hiszem, hogy bűnös! Nem tudom, ki más követhette volna el. Igen, megteszem a feljelentést, ámbar nagyon kellemetlen nekem, hogy megjelenjek a bíróság előtt egy csomó gonosztevő között!

Csak egyetlen pillantást vetett Percyre, amikor elfordult tőle, talán csak azért, hogy lássa, hogyan fogadja.

Az ifjú hihetetlen esodálkozással bámult rá. A következő pillanatban azonban hátra vetette a fejét s hangos kacagásban tört ki. Silvia össze-rezzenett és az ajtó felé fordult. Ez volt a szerelmek válójelenete!

Az események ilyen láncolata vihetett el Byrnes felügyelő hivatalába, a rendőrség főpalotájába egy fiatal embert, aki jó és tisztas helyet foglalhatott volna el a világon.

A felügyelő meghallgatta a jelentést, s ezekben elgondolkozva vizsgálta a foglyot és vádlóit. Miután mindent megtudott, kis ideig hallgatva ült s egy papírvágó kés hegyével vonalakat karcolt az előtte heverő íromappára.

Végre föltekintett, s röviden megparancsolta, hogy mindenki távozzék a szobából, kivéve Tunstallnét és Percyt. Mikor a többiek távoztak,

mély pillantással nézett Tunstallnéra, aztán megkérdezte:

- Mióta ismeri ezt az urat?
- Vagy egy esztendő óta.
- Beleegyezett a férje ebbe az ismeretségbe?
- Hogyan érti ezt uram? — kérdezte az asszony elpirulva.

— Azt hiszem, tudja, mint gondolok.

— Nem hiszem, hogy férjem Nolen uriránt jó szívvvel lett volna — felelte Tunstallné bizonytalanul.

— Inkább ellenséges érzéssel volt iránta valószínűleg?

- Igen, így gondolom én is.
- Nem volt-e valamikor közelebről ismeretségben férje a letartóztatottal?
- Alig ismerték egymást.
- És mégis kellemetlen volt a férje urára nézve? Ennek különös okai lehetnek? Biztosíthat engem Tunstallné asszonyom a letartóztatott jelenlétében, hogy férjének erről az úrról való rossz véleménye nem az önök között lévő összeköttetésből ered, amelyet tudott, vagy sejtett?

A kérdés olyan szigorú és komoly volt, hogy Tunstallné nem bírta megőrizni a nyugalomát. Haborozott, pillantása nyugtalanul bolygott ide-oda. Lehetséges-e, hogy a felügyelő valami megfoghatatlan módon megtudta az igazságot?

— Ó . . . én . . . én sohasem tudakozdottam az ő véleményének az okai felől! — dadogta végre.

— Sokféle mód van arra, hogy egy asszony megszabaduljon valakitől, ha a vele való ismeretése zavart okoz, — folytatta a felügyelő — állíthatja-e ön esküvel itt előttem, hogy igazán bűnösnek tartja Nolen urat pénzének az ellopásában? Jól gondolja meg asszonyom, válasza arra vezethet, hogy egy ártatlant elítélnék, s hogy ennek következtében menthetetlenül tönkremegy.

Silvia azonban már nagyon messzire ment,

nem fordulhatott már vissza, önzés és gyávaság akadályozta meg benne. Még sem állhatta meg kétségbeesett benső küzdelem, elspadadás és reszketés nélkül, amikor ezt felelte:

— Igen, azt hiszem, hogy ő lopta el a pénzemet! — És aztán hozzátette: — A látszat szól ellene — nem én!

— Ennek az eldöntése sem önre, sem rám nem tartozik, Tunstallné asszonyom! — mondotta a felügyelő fölemelkedve — nem akarom továbbra tartóztatni, ha tanuvallomására szükség lesz, majd kap értesítést.

Tunstallné távozott. A felügyelő újra leült a helyére s odafordult a vádlotthoz:

— Már csak családjára való tekintetből minden módot megadnék önnek a védekezésre. A tanulás, a nevelés minden előnye megvolt önnek, de ön esztelen, haszontalan életet folytatott, aminek ime ez az eredménye. Önnek pénzre volt szüksége . . . Ön közvetlenül nyomasztó szükségben volt! Ön minden módot megkísérelt, hogy pénzhez jusson! Önnek ezek a bankjegyek ma a birtokába jutottak, s ön képtelen volt arra, hogy a kísértésnek ellentálljon. Ön gentleman volt és idáig jutott — ahol most van!

— Byrnes felügyelő, ur! — felelte Percy keményen, de nyugodtan. Én ezt a bűntettet nem követtem el! Meggondolatlanul és esztelenül élttem és ezért bünhődöm kell. De becsülettel biztosíthatom önt arról, hogy semmiféle kísértés nem vihetett volna engem annyira, hogy az ilyen cselekedetet elkövetsem! Hálás vagyok, amiért Tunstallné ő nagyságát arra utasította, hogy fontolja meg jó a vádját, de rám nézve nem volna elégtétel, ha ilyen módon szabadulnék meg. Ha nem bizonyíthatom be az ártatlanságomat, akkor épp olyan jól ülhettek a fogházban, mint bárhol másutt.

(Folytatása következik.)

